

Effectmeting leefbaarheidsbeleid provincie Noord-Brabant

Rapportage 3:
ontwikkelen IDOP's, uitvoeren IDOP's,
wijkprojecten en ISV-projecten

pon

kennis in uitvoering

Effectmeting leefbaarheidbeleid provincie Noord-Brabant

Rapportage 3:
ontwikkelen IDOP's, uitvoeren IDOP's,
wijkprojecten en ISV-projecten

mevrouw M. Rijkers MSc
drs. Sj. Cox

Colofon

Het PON heeft dit onderzoek verricht in opdracht van
provincie Noord-Brabant

Provincie Noord-Brabant

Auteurs

Maartje Rijkers en Sjaak Cox

PON Publicatienummer

11-08

ISBN

978-90-5049-509-7

Datum

september 2011

© 2011 het PON, kennis in uitvoering.

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het PON. Gehele of gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld. Vermenigvuldiging en publicatie in een andere vorm dan dit rapport is slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van het PON. Hoewel deze publicatie met de grootst mogelijke zorg is samengesteld, kan het PON geen enkele aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele fouten.

Meer informatie:

www.hetpon.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Vervolgmeting	5
1.2	Respondenten	5
1.3	Vragenlijsten	6
1.4	Procedure van afname	6
1.5	Leeswijzer	6
2	Algemene gegevens	7
2.1	Respons	7
2.2	Respondenten	7
2.3	Begeleiding door planbegeleiders en accountmanagers provincie Noord-Brabant	8
2.4	Financiële bijdrage provincie Noord-Brabant	8
3	Ontwikkelen IDOP's	11
3.1	Waardering algemene leefbaarheid	11
3.2	Thema's	11
3.3	Betrokken partijen	12
3.4	Plaats op de participatieladder	13
3.5	Tevredenheid met samenwerking	16
3.6	Meerwaarde subsidie	16
4	Uitvoeren IDOP's	17
4.1	Waardering algemene leefbaarheid	17
4.2	Thema's	18
4.3	Betrokken partijen	19
4.4	Plaats op de participatieladder	20
4.5	Tevredenheid met samenwerking	20
4.6	Meerwaarde subsidie	21
5	Wijkprojecten	23
5.1	Waardering algemene leefbaarheid	23
5.2	Thema's	23
5.3	Betrokken partijen	25
5.4	Plaats op de participatieladder	25
5.5	Tevredenheid met samenwerking	28
5.6	Meerwaarde subsidie	29
6	Conclusies	31
6.1	Algemene conclusies en constatering	31
6.2	Conclusies regeling ontwikkelen IDOP's	31
6.3	Conclusies regeling uitvoeren IDOP's	33
6.4	Conclusies wijken en ISV	33

1 Inleiding

1.1 Vervolgmeting

De provincie Noord-Brabant wil weten wat het effect is van het bestaand provinciale beleid op de leefbaarheid in de Brabantse dorpen en wijken¹. Deze rapportage is een vervolg op eerdere metingen in het kader van de 'Effectmeting leefbaarheid-beleid provincie Noord-Brabant'.

In 2009 is door het PON de *Rapportage startsituatie* uitgebracht. Hierin werd de startsituatie van projecten op het gebied van ontwikkelen IDOP's, uitvoering IDOP's, wijkprojecten 2008 en ISV Plus gepresenteerd. In 2010 is gerapporteerd over de projecten die vanuit de provinciale regeling 'Leefbare dorpen; ontwikkelen IDOP's' gesubsidieerd zijn. Die betreffende rapportage biedt inzicht in de situatie voor aanvang en na afloop van het ontwikkelen van het IDOP.

De derde rapportage in deze reeks geeft een overzicht van de diverse projecten (ontwikkelen IDOP's, uitvoeren IDOP's, wijkprojecten 2008 en 2009-2010, ISV Plus) en beschrijft hoe aanvragers (meestal gemeenten) en inwoners de situatie vooraf ervaren hebben en hoe de situatie na afloop van het project eruit ziet. De volgende thema's komen bij de analyse aan bod:

- Rapportcijfer leefbaarheid
- Relatie met thema's
- Acties ter verbetering van de leefbaarheid
- Betrokken partijen
- Samenwerking tussen partijen
- Tevredenheid over deze samenwerking
- Meerwaarde van de subsidie

1.2 Respondenten

In principe worden alle projecten die in het kader van het leefbaarheidbeleid (bestuursperiode 2007-2011) subsidie van de provincie ontvangen geëvalueerd (NB: inmiddels is dit ook een voorwaarde geworden in de subsidietoewijzing). In overleg met de provincie is er voor gekozen om projecten te laten evalueren door vertegenwoordigers van betrokken partijen. Per project benadert de provinciale medewerker zowel een vertegenwoordiger van de subsidie aanvragende partij (meestal een gemeente) als een vertegenwoordiger van de begunstigde partij (de inwoners).

¹ In 2010 heeft onderzoeksbureau EIM de regelingen ontwikkelen integrale dorpsontwikkelingsplannen en uitvoeren dorpsontwikkelingsplannen geëvalueerd.

1.3 Vragenlijsten

Om het effect van het leefbaarheidbeleid te kunnen meten vullen deze vertegenwoordigers vragenlijsten in. Het betreft een vragenlijst voor aanvang van het project, een vragenlijst halverwege het project (mits het project een doorlooptijd heeft van langer dan een jaar) en een vragenlijst na afloop van het project. Zo meten we de startsituatie, tussentijdse resultaten en ook het eindresultaat van de projecten.

1.4 Procedure van afname

Bij het vorige analysemoment was het de taak van de planbegeleiders om de vragenlijsten samen met de vertegenwoordigers door te nemen. De antwoorden werden vervolgens door de planbegeleider en de accountmanagers ingevuld. Deze tijdsintensieve werkwijze bleek niet haalbaar, waardoor in overleg met de opdrachtgever een andere procedure van afname in gang is gezet.

De vertegenwoordigers (aanvragers én inwoners) wordt gevraagd om zelf de vragenlijsten digitaal in te vullen. Het PON heeft voor elke vragenlijst een unieke internetlink aangemaakt. De planbegeleiders en de accountmanagers hebben de links in een e-mail naar de aanvragers gestuurd. Daarbij is ook gevraagd naar het e-mailadres van een betrokken inwoner. De planbegeleiders en de accountmanagers hebben vervolgens ook de betrokken inwoner een e-mail gestuurd met de link naar de betreffende vragenlijst.

1.5 Leeswijzer

Allereerst wordt in hoofdstuk 2 een overzicht gegeven van enkele achtergrondgegevens, zoals de responspercentages, de respondenten en de financiële inzet door de provincie Noord-Brabant.

In de hoofdstukken 3 tot en met 5 worden de uitkomsten van dit onderzoek voor de verschillende subsidieregelingen gepresenteerd. Hoofdstuk 3 heeft aandacht voor de subsidieregeling 'Ontwikkelen IDOP's'. In hoofdstuk 4 staat de subsidieregeling 'Uitvoeren IDOP's' centraal. De wijkprojecten worden in hoofdstuk 5 besproken. In dit hoofdstuk wordt daar waar afwijkende resultaten naar voren komen onderscheid gemaakt naar Wijkprojecten 2008, 2009-2010 en ISV-projecten. De rapportage sluit af met een overzicht van de belangrijkste conclusies in hoofdstuk 6.

2 Algemene gegevens

2.1 Respons

In totaal zijn tot mei 2011 372 vragenlijsten ingevuld, een totale respons van 61%. Onderstaand overzicht geeft de totale respons, uitgesplitst naar subsidieregeling weer.

Tabel 1 Respons naar subsidieregeling (mei 2011)

Subsidieregeling	Respons	Aantal ingevulde vragenlijsten
Ontwikkelen IDOP's	61%	160
Uitvoeren IDOP's	73%	110
Wijken	53%	102
Totaal	61%	372

De respons voor de startsituatie is bij alle subsidieregelingen iets hoger dan de respons ten aanzien van de eindsituatie, zie onderstaande tabel.

Tabel 2 Respons naar start- en eindsituatie (mei 2011)

Subsidieregeling	Startsituatie		Eindsituatie	
	N=	Respons	N=	Respons
Ontwikkelen IDOP's	97	63%	63	57%
Uitvoeren IDOP's	110	74%	0	0%
Wijken	61	54%	41	50%

Alle projecten die onder de subsidieregeling 'Uitvoeren IDOP's' vallen, bevinden zich nog in de uitvoeringsfase en zijn nog niet afgerond. Van deze projecten hebben we daarom nog geen ingevulde vragenlijsten over de eindsituatie ontvangen.

2.2 Respondenten

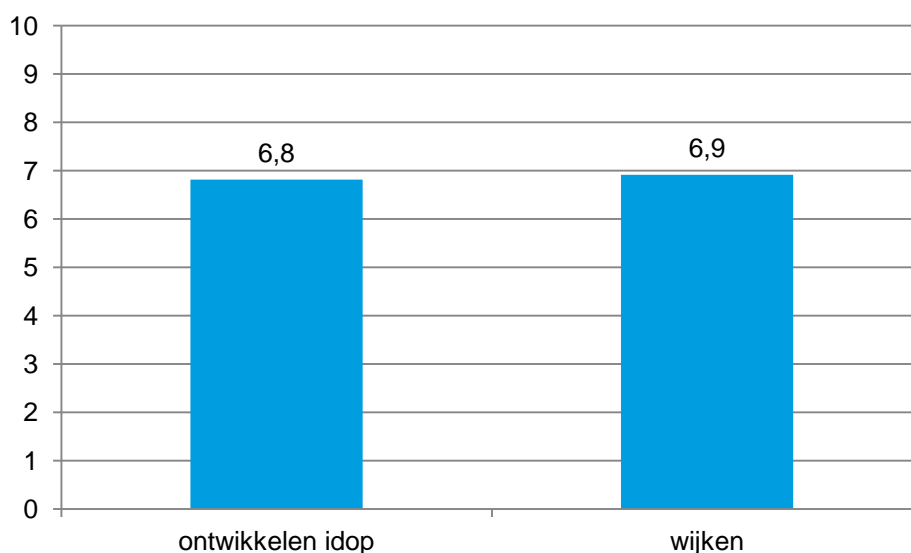
Om de antwoorden van de respondenten beter te kunnen interpreteren is het belangrijk om inzicht in hun achtergrond te hebben. In de vragenlijst vroegen we daarom naar de organisatie van waaruit zij hun groep vertegenwoordigden en naar hun functie binnen die organisatie.

Zoals verwacht zijn bijna alle vertegenwoordigers van de AANVRAGERS werkzaam bij de gemeente waarin het project wordt uitgevoerd. De meesten zijn beleidsmedewerker, projectmedewerker of projectleider. De vertegenwoordigers van de INWONERS zijn voornamelijk actief in dorps- of wijkraden of zijn deelnemer aan een (voor het betreffende project) georganiseerde activiteit.

2.3 Begeleiding door planbegeleiders en accountmanagers provincie Noord-Brabant

Voor elk project is een begeleider vanuit de provincie Noord-Brabant aangesteld. Zij zijn door de aanvragers en inwoners beoordeeld met een rapportcijfer. Voor de begeleiding bij het ontwikkelen IDOP scoren zij gemiddeld een 6,8. Over het uitvoeren IDOP kunnen we nog geen cijfers laten zien, omdat er geen projecten afgerond zijn. De begeleiding van wijkprojecten scoort een 6,9.

Figuur 1 Rapportcijfers voor begeleiding door planbegeleiders en accountmanagers - eindsituatie

2.4 Financiële bijdrage provincie Noord-Brabant

De provincie Noord-Brabant hanteert per project verschillende regelingen wat betreft de financiering, zowel in absolute als in relatieve zin. Dit houdt in dat er per type project grenzen zitten aan het absolute bedrag dat de provincie subsidieert, maar ook aan het aandeel in de totale kosten van het project.

De regelingen zien er als volgt uit:

Tabel 3 Regels absolute en relatieve bijdrage Provincie per type project

Jaartal	Subsidieregeling	Relatieve bijdrage	Absolute minimale bijdrage	Absolute maximale bijdrage
2008	Opstellen IDOP	50%	5.000	30.000
	Opstellen sociale paragraaf	50%	3.000	10.000
	Uitvoeren IDOP	50%	200.000	1.000.000*
2009-2010	Opstellen IDOP	50%	5.000	30.000
	Opstellen laatste/extra stap	50%	3.000	10.000
	Uitvoeren IDOP	50%	200.000	1.000.000
2008	Wijkprojecten	50%	25.000	50.000
	ISV - sociale plus	100%	25.000	50.000
2009-2010	Wijkprojecten	50%	25.000	50.000
	Integrale wijkontwikkelingsplan	50%	5.000	30.000
	Laatste extra/stap wijkontwikkelingsplan	50%	3.000	10.000

* Maximaal 2 aanvragen

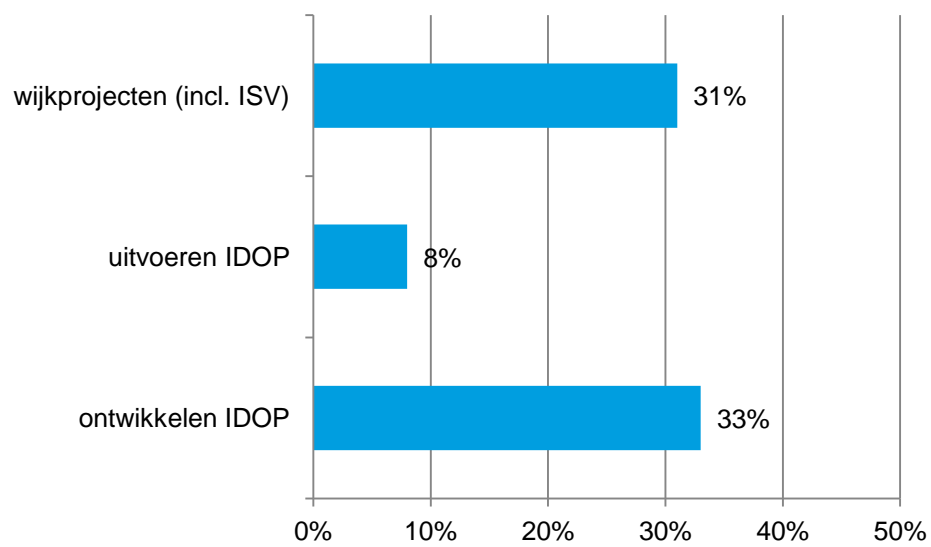
In onderstaande tabel geven we de financiële situatie weer voor de geëvalueerde projecten. We geven een overzicht van de verwachte kosten per type project en van de gemiddelde absolute bijdrage die de Provincie levert.

Tabel 4 Kosten projecten en bijdrage Provincie Noord-Brabant

	Minimum verwachte kosten	Maximum verwachte kosten	Gemiddelde verwachte kosten	Gemiddelde bijdrage Provincie
Ontwikkeling IDOP's	10.000	2.564.510	280.497	92.844
Wijkprojecten (inclusief ISV)	35.400	2.496.558	280.197	86.074
Uitvoering IDOP's	20.000	1.920.000	9.583.386	752.866

Het aandeel van provinciale bijdrage verschilt per type project. Dit is bij het opstellen van IDOP's het hoogste, namelijk 33%. Bij het uitvoeren IDOP is dat gedaald naar 8%. Bij de wijkprojecten financiert de provincie gemiddeld 31% van de kosten.

Figuur 2 Bijdrage provincie naar programmalijn

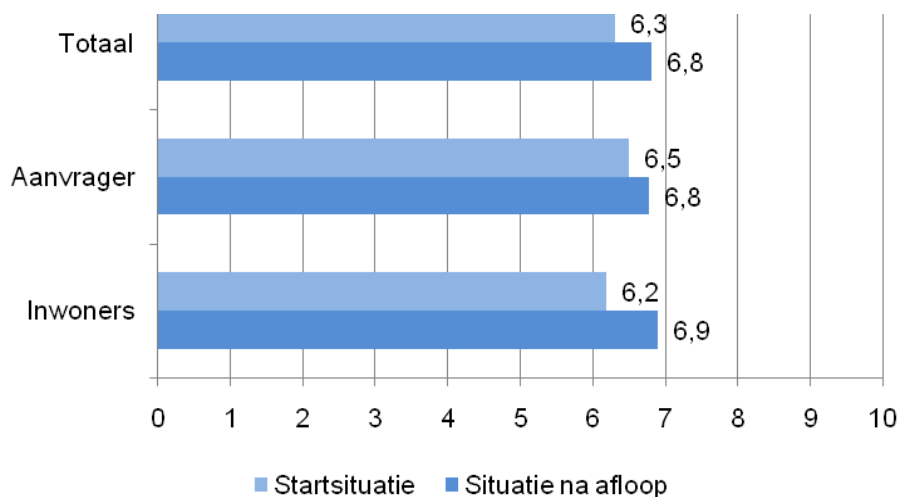
3 Ontwikkelen IDOP's

3.1 Waardering algemene leefbaarheid

Het proces van ontwikkelen van een IDOP verbetert de leefbaarheid: het rapportcijfer na afloop ligt hoger dan bij de beginsituatie. De aanvragers en inwoners beoordelen de startsituatie en de eindsituatie ongeveer gelijk. De inwoners geven een iets hoger cijfer voor de situatie na afloop dan de aanvragers. De aanvragers beoordelen de startsituatie daarentegen wat positiever.

Beide partijen hebben bij de start van het project dezelfde verwachtingen van het eindresultaat.

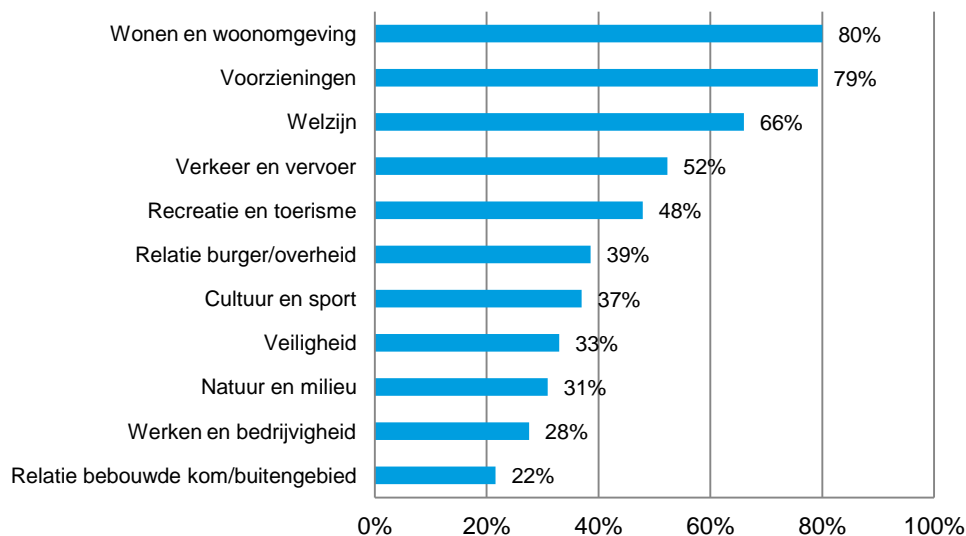
Figuur 3 Rapportcijfers leefbaarheid (ontwikkelen IDOP's)

3.2 Thema's

Wonen en woonomgeving, voorzieningen en welzijn zijn de meest voorkomende thema's.

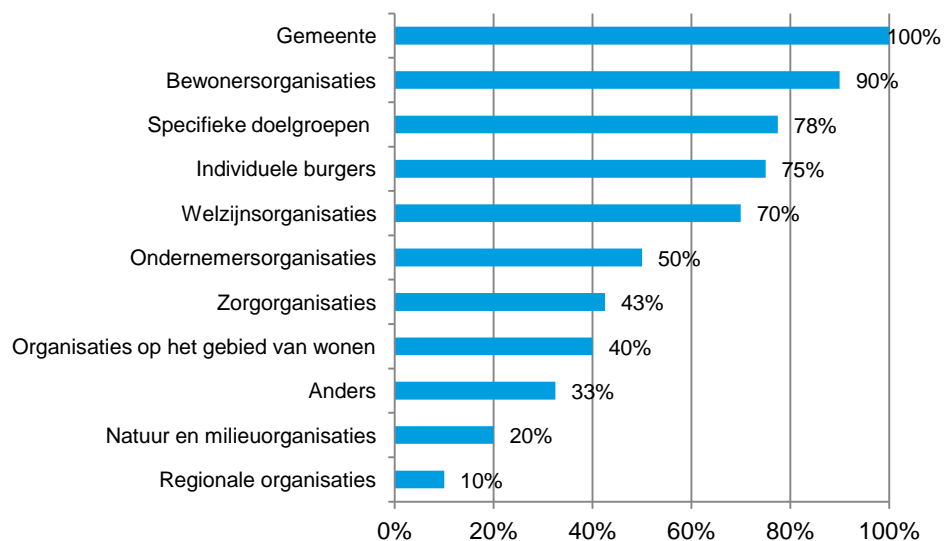
Figuur 4 Thema's bij ontwikkelen IDOP

3.3 Betrokken partijen

Gemeenten zijn altijd de aanvragers van de subsidie voor het ontwikkelen van het IDOP. Zij zijn bij alle projecten betrokken geweest. Bewonersorganisaties, specifieke doelgroepen en individuele bewoners zijn ook sterk betrokken bij het ontwikkelen van het IDOP. Daarnaast zijn welzijnsorganisaties bij 70% van de IDOP's betrokken geweest.

Figuur 5 Betrokken partijen bij ontwikkelen IDOP

3.4 Plaats op de participatieladder

Burgerparticipatie staat veel in de belangstelling en gemeenten en inwoners werken steeds vaker samen aan een goede leefomgeving. We hebben de aanvragers én inwoners, zowel bij de start- als eindsituatie, de volgende vraag voorgelegd:

Kunt u aangeven welke trede de relatie tussen de gemeente en de inwoners voorafgaand aan dit project het beste weergeeft?

De respondenten konden kiezen uit de volgende antwoorden:

Tabel 5 Treden van de participatieladder

Trede	Betekenis
Zelfbesturen	De burgers en partners worden in de gelegenheid gesteld binnen bepaalde kaders alle handelingen zelfstandig uit te voeren.
Meebeslissen	Politiek en bestuur laten de ontwikkelingen van en de besluitvorming over beleid over aan betrokkenen, waarbij het ambtelijk apparaat een adviserende rol vervult. De politiek neemt de resultaten over, na toetsing aan vooraf gestelde randvoorwaarden.
Coproduceren	Politiek, bestuur en betrokkenen komen gezamenlijk een probleemagenda overeen, waarna gezamenlijk naar oplossingen wordt gezocht. In de uiteindelijke besluitvorming committeert de politiek zich in principe vooraf aan de uitkomsten.
Adviseren	Politiek en bestuur stellen in beginsel de agenda samen, maar geven betrokkenen gelegenheid om problemen aan te dragen en oplossingen te formuleren, waarbij deze ideeën een volwaardige rol spelen in de ontwikkeling van beleid. De politiek verbindt zich in principe aan de resultaten, maar kan bij de besluitvorming hiervan (gemotiveerd) afwijken.
Raadplegen	Politiek en bestuur bepalen zelf de agenda, maar zien betrokkenen als gesprekspartner bij de ontwikkeling van beleid. De politiek verbindt zich echter niet aan de resultaten die uit de gesprekken voortkomen.
Informerend	Politiek en bestuur bepalen zelf de agenda voor besluitvorming en houden betrokkenen hiervan op de hoogte. Zij maken geen gebruik van de mogelijkheid om betrokkenen een inbreng te geven in de beleidsontwikkeling.

Bij de start van het ontwikkelen van een IDOP worden de inwoners vooral geïnformeerd, 34% van de **inwoners** geeft aan dat zij op de participatieladder op de onderste trede stonden. 21% is in de startfase geraadpleegd en 26% had een adviserende rol.

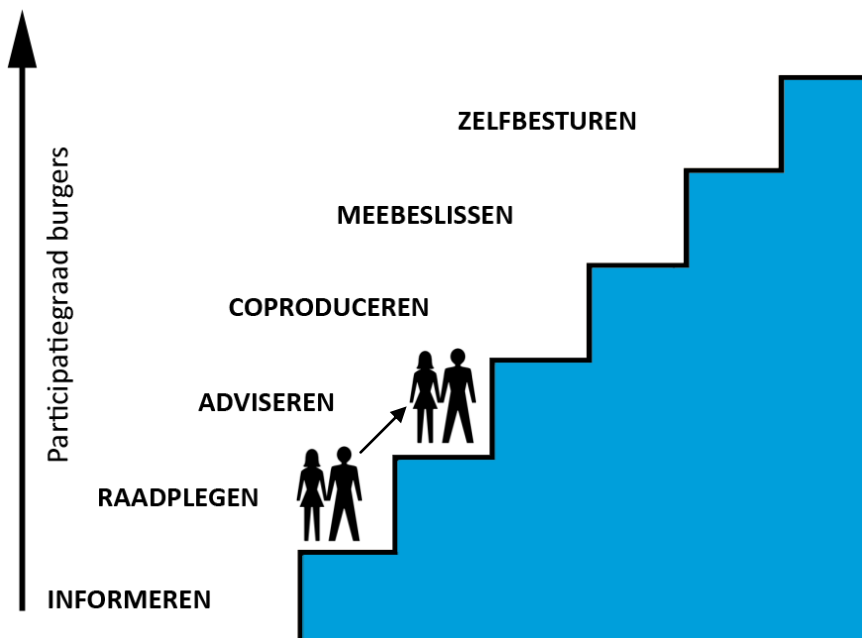
Tijdens het project blijken de inwoners meer verantwoordelijkheden te krijgen en sterker betrokken te zijn dan bij de situatie vooraf. Achteraf geeft maar 5% aan dat zij gedurende het project geïnformeerd zijn. Inwoners zijn voornamelijk geraadpleegd (32%), mochten adviseren (32%) of waren coproductent (21%).

Al met al zien we dat door het ontwikkelen van IDOP's, volgens de inwoners, een hogere trede op de participatieladder wordt bereikt.

Tabel 6 Participatiegraad start- en eindsituatie volgens INWONERS

	Startsituatie	Eindsituatie
Zelfbesturen	0%	0%
Meebeslissen	11%	11%
Coproducteren	8%	21%
Adviseren	26%	32%
Raadplegen	21%	32%
Informereren	34%	5%

Figuur 6 Participatiegraad start- en eindsituatie volgens INWONERS

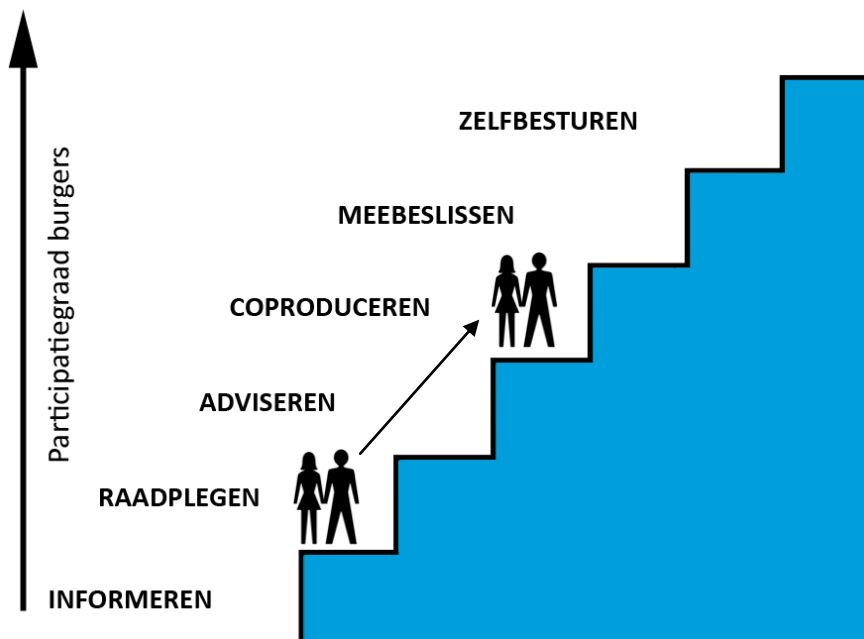

Bij de start van het ontwikkelen van het IDOP zien de **aanvragers** de rol van de inwoners voornamelijk op het vlak van raadplegen (39%) en adviseren (36%). Na afloop van het traject blijken de inwoners, volgens de aanvragers, bijna 2 treden hoger op de participatieladder te staan. In 63% van de projecten waren inwoners coproducteur en in 13% van de gevallen mochten inwoners ook daadwerkelijk meebeslissen.

Tabel 7 Participatiegraad start- en eindsituatie volgens AANVRAGERS

	Startsituatie	Eindsituatie
Zelfbesturen	2%	8%
Meebeslissen	0%	13%
Coproducteren	15%	63%
Adviseren	36%	13%
Raadplegen	39%	6%
Informereren	9%	0%

Figuur 7 Participatiegraad start- en eindsituatie volgens AANVRAGERS

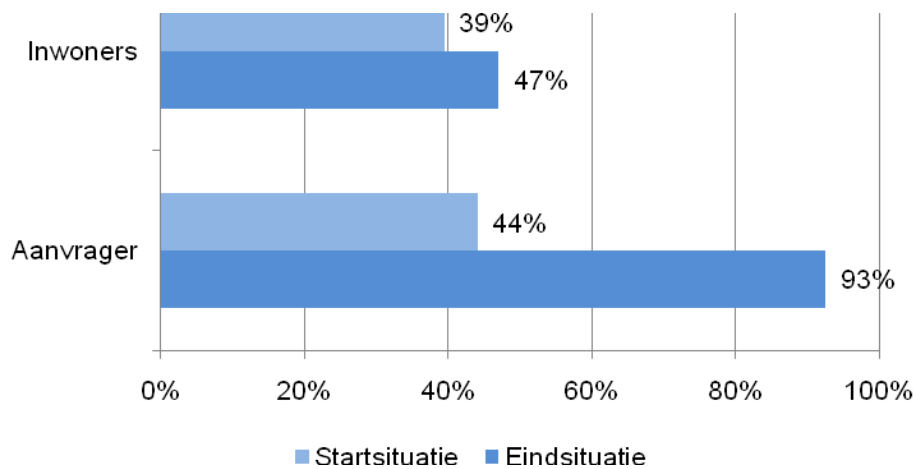

De beleving van participatie door inwoners verschilt sterk tussen de verschillende partijen. Dat geldt voor zowel de startsituatie als de beoordeling van de eindsituatie. Beide partijen geven aan dat informeren niet veel meer voorkomt. In de praktijk blijkt ook zelfbestuur bijna niet voor te komen.

3.5 Tevredenheid met samenwerking

Gedurende het traject verandert er iets, waardoor de tevredenheid over de relatie toeneemt, zowel bij de inwoners als bij de aanvragers. Bij de inwoners stijgt de tevredenheid van 39% naar 47%. Bij de aanvragers stijgt de tevredenheid van 44% naar 93%. Aanvragers zijn daarmee vaker tevreden met de relatie dan de inwoners dat zijn.

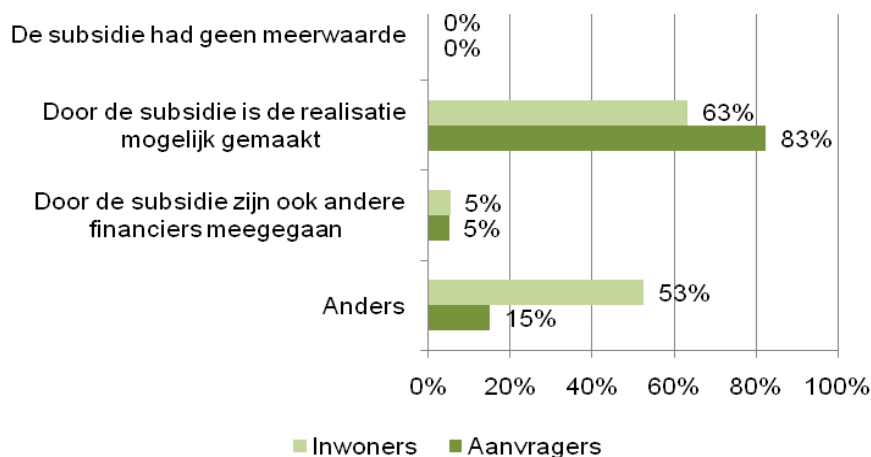
Figuur 8 Bent u tevreden met de relatie? (% is ja)

3.6 Meerwaarde subsidie

Alle ondervraagden geven aan dat de subsidie een meerwaarde heeft gehad. Voornamelijk geldt dat door de subsidie realisatie mogelijk is geworden. De aanvragers vinden dat vaker dan de inwoners. Diverse inwoners geven in de open antwoorden aan dat de subsidie voor het ontwikkelen van het IDOP nog niet tot het uitvoeren van concrete zaken heeft geleid. Zij hopen dat de subsidie uiteindelijk zal leiden tot het daadwerkelijk oppakken van zaken.

Figuur 9 Wat is de meerwaarde van de provinciale subsidie?

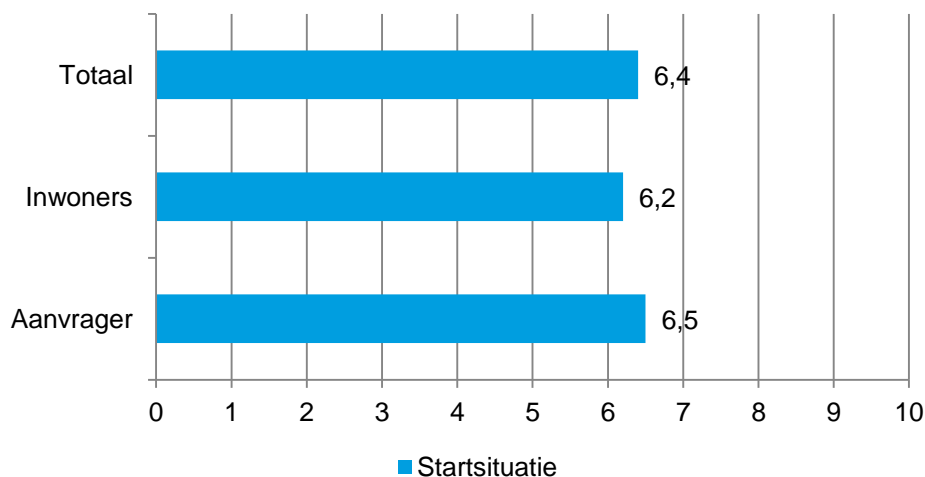
4 Uitvoeren IDOP's

4.1 Waardering algemene leefbaarheid

Na het ontwikkelen van IDOP's gaan gemeente, inwoners en andere partijen *in de meeste gevallen* aan de slag om tot de uitvoering van actiepunten te komen. Onder bepaalde voorwaarden kunnen gemeenten subsidie krijgen van de provincie Noord-Brabant in het kader van de subsidieregeling 'uitvoeren IDOP's'.

Net zoals bij het ontwikkelen van het IDOP beoordelen de aanvragers de projecten 'Uitvoeren IDOP' tijdens de startsituatie wat beter dan de inwoners. De aanvragers geven een rapportcijfer van 6,5 en de inwoners een 6,2 voor de situatie voor aanvang. De rapportcijfers voor de situatie na afloop zijn nog niet bekend, de meeste projecten zijn nog niet afgerond.

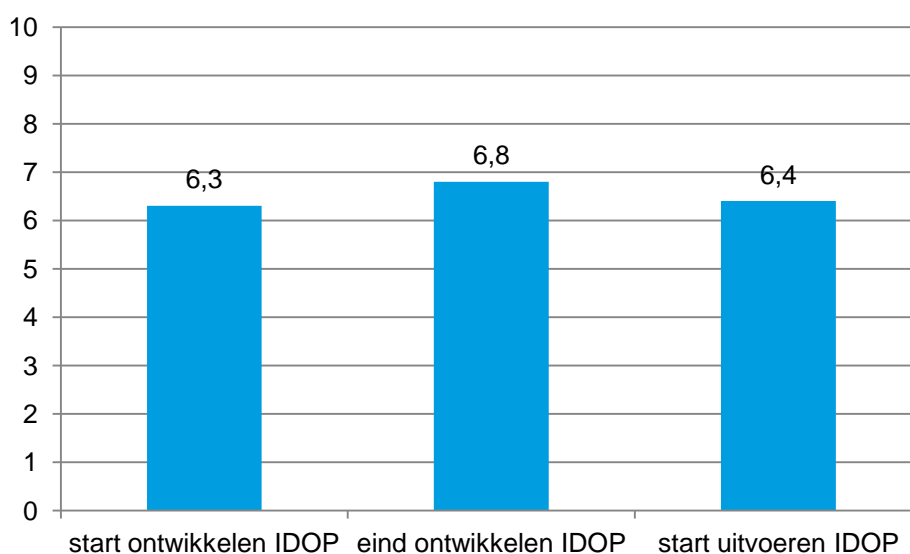
Figuur 10 Rapportcijfer uitvoeren IDOP

In veel gevallen gaan gemeenten en inwoners na het opstellen van een IDOP verder met het uitvoeren van het IDOP. De actiepunten worden dan omgezet in concrete projecten.

We zagen in het vorige hoofdstuk dat het proces van het ontwikkelen van een IDOP heeft bijgedragen aan het verbeteren van de leefbaarheid; het cijfer steeg van een 6,3 naar een 6,8. We zien echter dat de rapportcijfers bij *aanvang* van het *uitvoeren* van het IDOP lager liggen dan bij de eindsituatie na het ontwikkelen van het IDOP. Dit kan te maken hebben met het feit dat er soms veel tijd zit tussen het ontwikkelen van een IDOP en de uitvoering. Van de IDOP's die in de periode 2008-2011 subsidie hebben ontvangen voor het uitvoeren van een IDOP, heeft een groot deel hun IDOP voor 2008 ontwikkeld. Ook in de Evaluatie van de provinciale regelingen Integrale Dorpsontwikkelingsplannen (EIM 2010) geven de stakeholders en burgers van de koplopers IDOP aan dat er veel tijd in de aanloopfase zit.

Figuur 11 Rapportcijfers proces IDOP

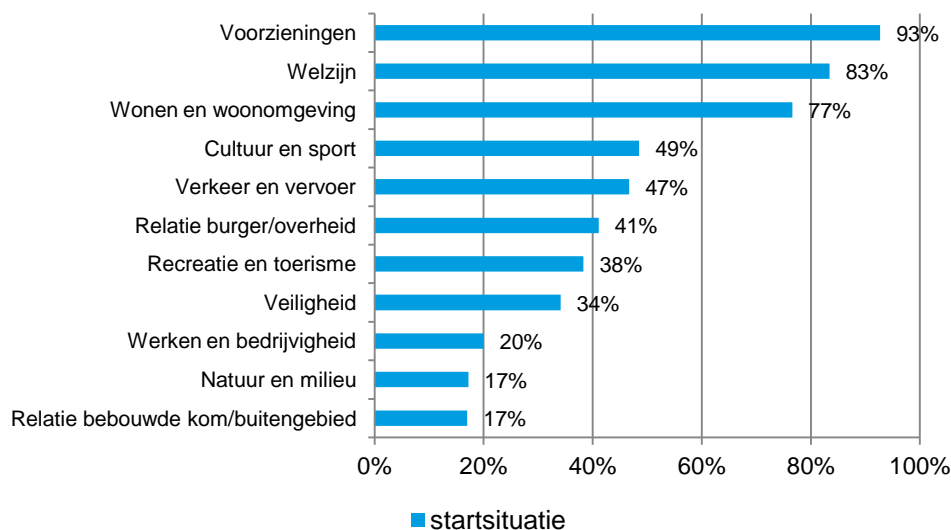
4.2 Thema's

Bij de startsituatie van de uitvoering IDOP's ligt de nadruk van de actiepunten op het gebied van voorzieningen, welzijn en woonomgeving. Deze thema's werden ook bij het opstellen van de IDOP's het vaakst geagendeerd. Echter, waar bij het ontwikkelen van de IDOP's het meeste nadruk ligt op wonen en woonomgeving, is dat bij de start van het uitvoeren IDOP's op het onderwerp voorzieningen. Dit heeft te maken met de doorlooptijd van de subsidie; het geld dient binnen twee jaar besteed te zijn. Bij grotere fysieke projecten waar het ten aanzien van het thema 'wonen en woonomgeving' vaak om gaat, is de bestedingstermijn van 2 jaar vaak niet haalbaar.

Acties ter verbetering

- Voorzieningen: shopcourt, realisatie brede school, multifunctionele accommodatie, centraal ontmoetingspunt, aantrekkelijke winkelomgeving, activiteiten jongeren, nieuwbouw zorgcentrum, adviserende rol van bewoners bij ontwikkeling MFA, ontwikkelen centrumvisie, ontwikkelen 24-uurs zorgpost.
- Welzijn: samenwerking tussen verenigingen, ouderenwerk, ondersteuning vrijwilligers, eenzaamheid ouderen tegengaan, bevorderen overleg tussen diverse gebruikers van het gemeenschapshuis, sociale cohesie tussen ouderen en jongeren bevorderen, realiseren ontmoetingsplek, verenigingsleven stimuleren, educatief centrum.
- Wonen en woonomgeving: inventarisatie woonwensen, woningen aanpassen aan toekomstige wensen, renovatie woningen, woningen realiseren, speelgelegenheden inrichten, realisatie ommetjes, herinrichting centrum en dorpsplein, renovatie park, verbeteren dorpentrees.

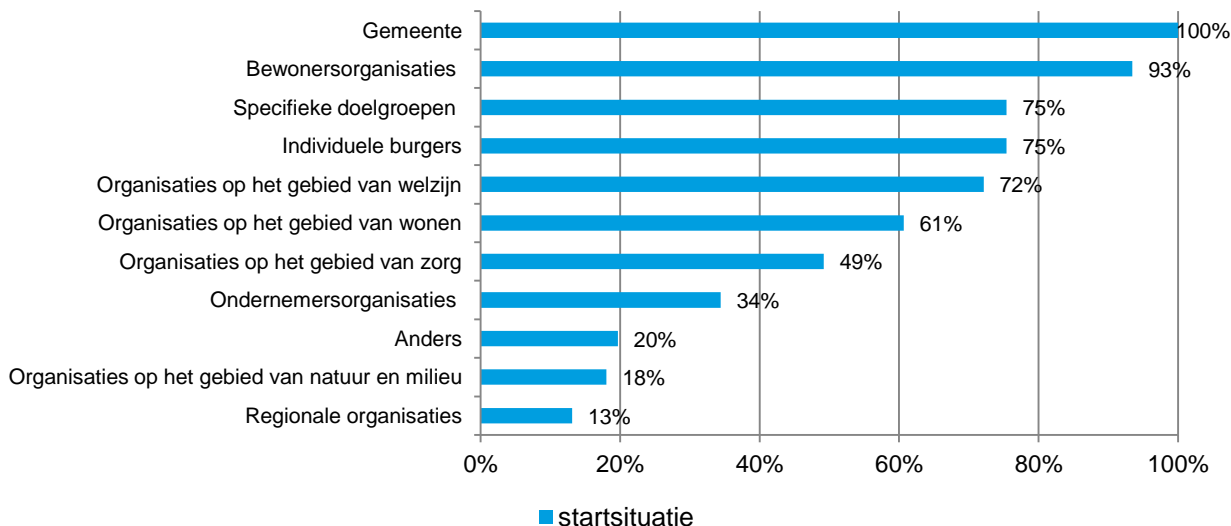
Figuur 12 Thema's uitvoeren IDOP (startsituatie)

4.3 Betrokken partijen

Ook bij uitvoeren IDOP's worden bewonersorganisaties, specifieke doelgroepen en individuele burgers betrokken. Bij twee projecten is de gemeente geen betrokken actor, bij alle andere projecten dus wel. Ook organisaties op het gebied van wonen, zorg en welzijn worden in de meerderheid van de IDOP's betrokken. Organisaties op het gebied van wonen worden bij het uitvoeren van het IDOP (61%) meer betrokken dan bij het ontwikkelen van het IDOP (40%).

Figuur 13 Betrokken partijen uitvoeren IDOP (startsituatie)

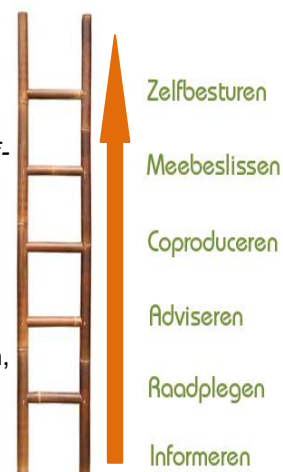

4.4 Plaats op de participatieladder

We hebben betrokkenen bij het uitvoeren IDOP de volgende vraag voorgelegd:

Kunt u aangeven welke trede de relatie tussen de gemeente en de inwoners voorafgaand aan dit project het beste weergeeft? Voor een uitgebreide uitleg over de antwoordmogelijkheden, zie paragraaf 3.4.

Bij aanvang van het project benoemen de inwoners voornamelijk informeren, adviseren en coproduceren. De inwoners denken vaker dat zij op de laagste trede staan, dan de aanvragers. Van de inwoners geeft 23% aan geïnformeerd te worden, bij de aanvragers is dat 13%. De aanvragers geven daarentegen vaker aan dat de inwoners geraadpleegd worden, namelijk 28% tegenover 15% van de inwoners die dat aangeeft.

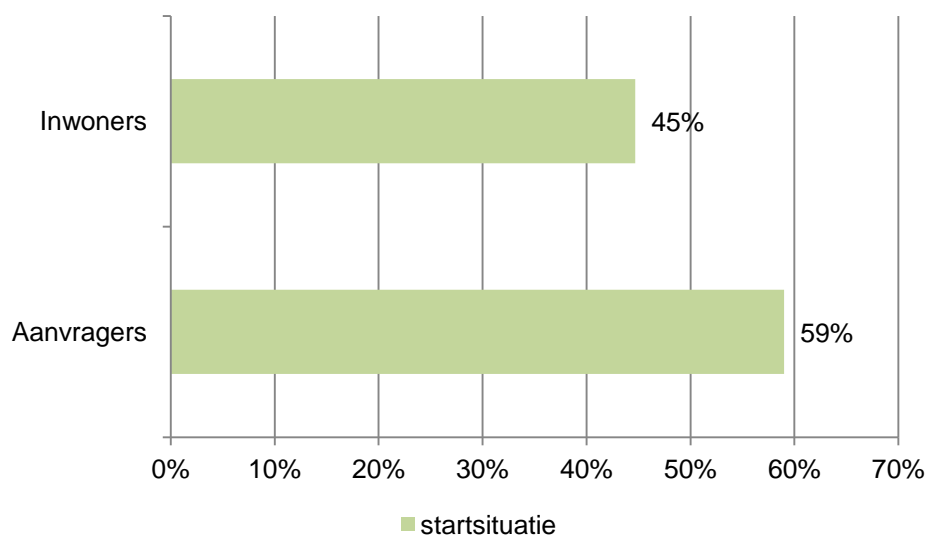
Tabel 8 Participatiegraad startsituatie volgens inwoners en aanvragers

	Inwoners	Aanvragers
Zelfbesturen	0%	0%
Meebeslissen	9%	0%
Coproduceren	28%	31%
Adviseren	26%	28%
Raadplegen	15%	28%
Informeren	23%	13%

4.5 Tevredenheid met samenwerking

Ook bij deze projecten zijn aanvragers meer tevreden over de relatie bij aanvang van het project dan de inwoners. Bij de inwoners is 45% tevreden, een even groot aandeel is ontevreden en 10% kan hier geen antwoord op geven.

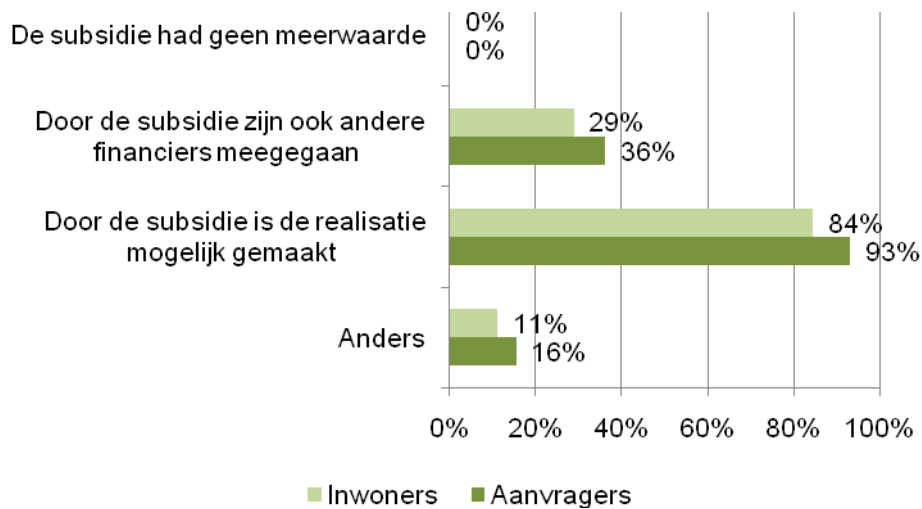
Figuur 14 Bent u tevreden met de relatie? (% is ja)

4.6 Meerwaarde subsidie

Uiteindelijk blijkt dat met de subsidie van de provincie veel actiepunten uit de IDOP's opgepakt worden. In bijna alle gevallen, 93%, is realisatie door de subsidie mogelijk gemaakt. Volgens de inwoners is dat in 84% van de IDOP's het geval. In vergelijking met het ontwikkelen van IDOP's zijn er bij de uitvoering vaker andere financiers gevonden.

Figuur 15 Wat is de meerwaarde van de provinciale subsidie?

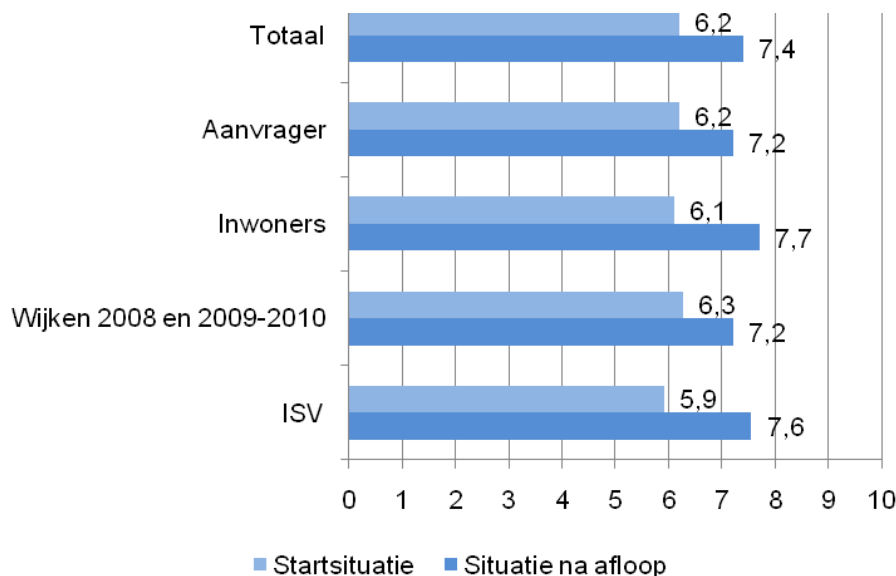
5 Wijkprojecten

5.1 Waardering algemene leefbaarheid

Aanvragers en inwoners zijn het eens over de situatie voor aanvang van het project en geven respectievelijk een 6,2 en 6,1. De aanvrager beoordeelt de eindsituatie met een 7,2, de inwoners met een 7,7. Beide partijen geven daarmee aan dat de leefbaarheid verbeterd is.

Als we de projecten uitsplitsen naar programmaliijn ISV en Subsidieregeling wijken en wijkprojecten/wijkontwikkelingsplannen, blijkt dat de ISV-projecten een grote stijging van de leefbaarheid laten zien. Daar loopt de waardering op van een 5,9 naar een 7,6. Bij de projecten die vanuit de Subsidieregeling wijken en wijkprojecten/wijkontwikkelingsplannen worden gefinancierd, ligt het rapportcijfer voor de beginsituatie hoger, namelijk op een 6,3. Na afloop geven de respondenten de leefbaarheid een 7,2.

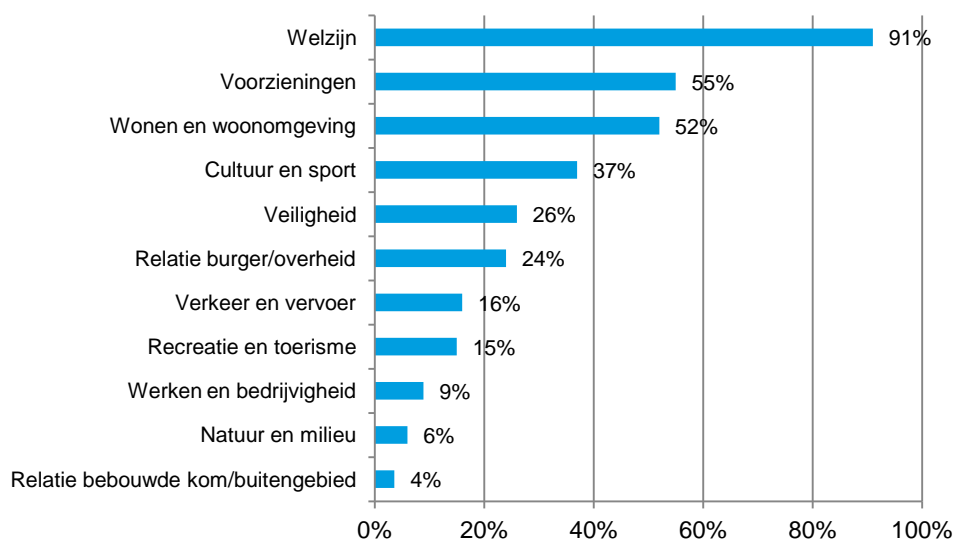
Figuur 16 Rapportcijfers wijkprojecten

5.2 Thema's

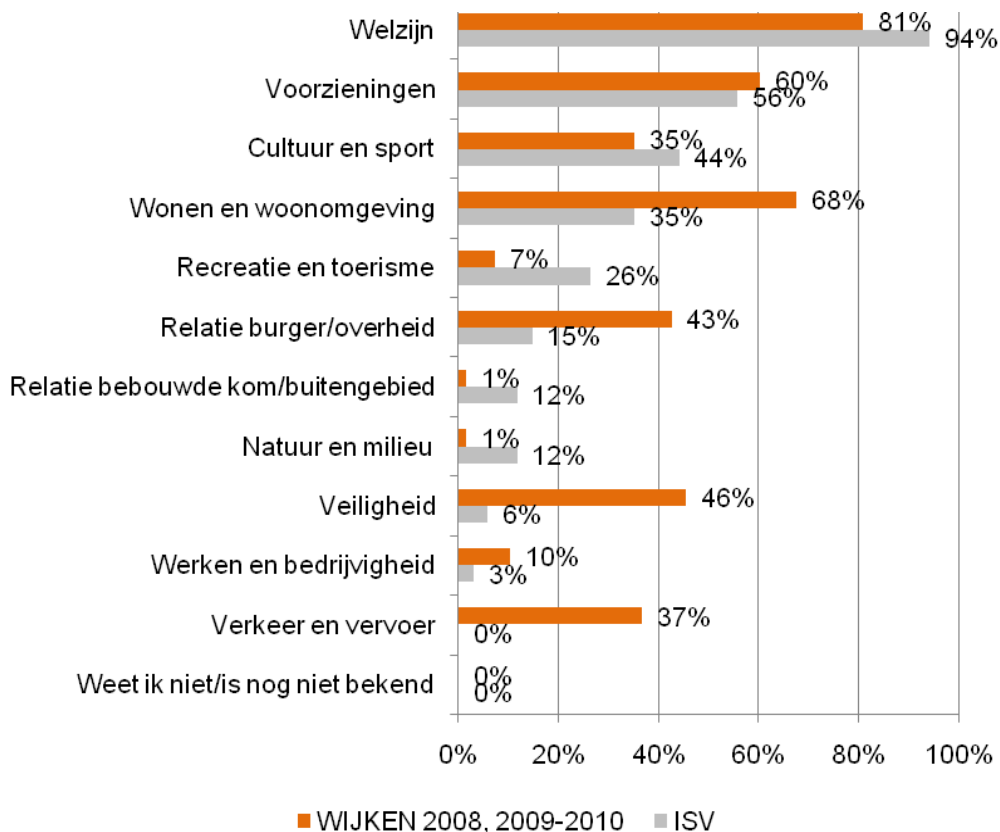
De subsidierегeling Wijken is er voornamelijk op gericht om de sociale cohesie, ontmoeting en samenwerking in wijken te verbeteren. Bij de wijkprojecten ligt dan ook veruit de grootste nadruk op het thema welzijn. In 91% van de projecten wordt er ingezet op dit onderwerp. Daarna komen voorzieningen (55%) en wonen en woonomgeving (52%) het meeste aan bod.

Figuur 17 Thema's wijkprojecten totaal

De projecten die gesubsidieerd worden in het kader van wijken 2008, 2009-2010 omvatten vaker het thema 'wonen en woonomgeving', 'relatie burger en overheid', 'veiligheid' en 'verkeer en vervoer'. Bij de ISV-projecten komen de onderwerpen 'welzijn', 'cultuur en sport', 'recreatie en toerisme', 'relatie bebouwde kom/buitengebied' en 'natuur en milieu' vaker aan bod. Zie onderstaande figuur.

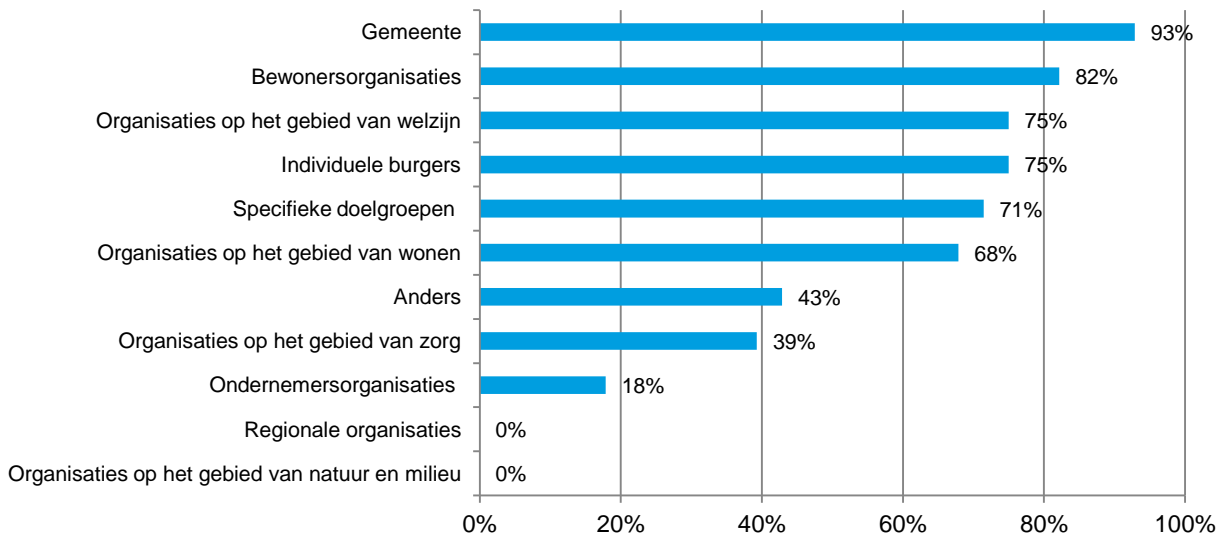
Figuur 18 Thema's wijkprojecten en ISV

5.3 Betrokken partijen

Bij de wijkprojecten is de aanvrager niet altijd de gemeente. Bij veel projecten is de gemeente een betrokken actor, maar in 7% is de gemeente geen betrokken partij gebleken. Ook de wijkraad kan de aanvrager zijn. Bewonersorganisaties (82%), individuele burgers (75%) en specifieke doelgroepen (71%) zijn stevig vertegenwoordigd. Aangezien veel projecten een raakvlak hebben met het thema welzijn, is het ook niet vreemd dat vaak welzijnsorganisaties (82%) betrokken zijn.

Figuur 19 Betrokken partijen wijkprojecten totaal

5.4 Plaats op de participatieladder

We hebben betrokkenen bij de wijkprojecten de volgende vraag voorgelegd:

Kunt u aangeven welke trede de relatie tussen de gemeente en de inwoners voorafgaand aan dit project het beste weergeeft? Voor een uitgebreide uitleg over de antwoordmogelijkheden, zie paragraaf 3.4.

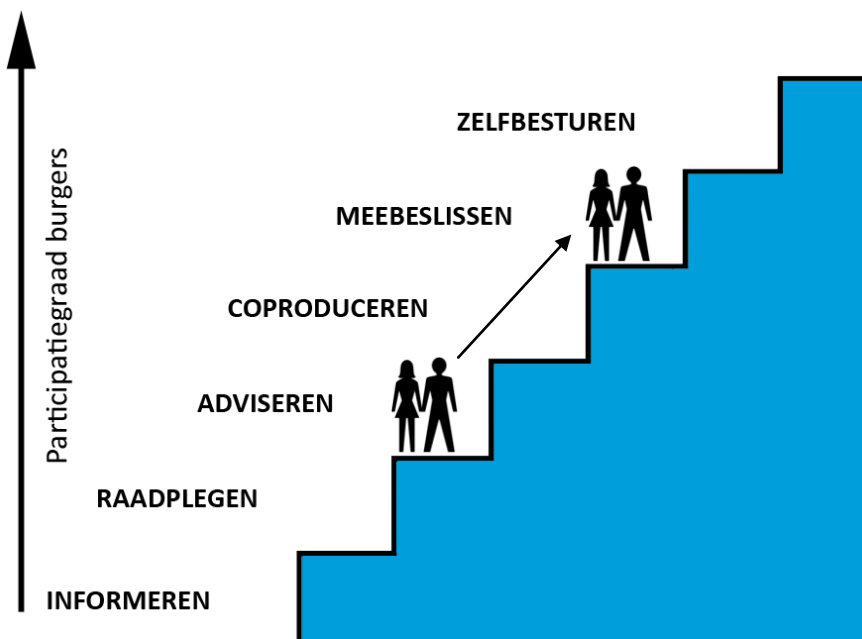

Inwoners zien bij de start van het project zichzelf voornamelijk op de trede van 'raadplegen' en 'adviseren' staan. Na afloop van het project blijkt dat de invloed en betrokkenheid groter was dan aan het begin. Een groot deel van de inwoners geeft aan dat zij tijdens het traject mochten meebeslissen en dat er sprake was van zelfbestuur.

Tabel 9 Participatiegraad start- en eindsituatie volgens INWONERS

	Startsituatie	Eindsituatie
Zelfbesturen	13%	23%
Meebeslissen	6%	31%
Coproduceren	19%	8%
Adviseren	31%	15%
Raadplegen	25%	8%
Informereren	6%	15%

Figuur 20 Participatiegraad start- en eindsituatie volgens INWONERS

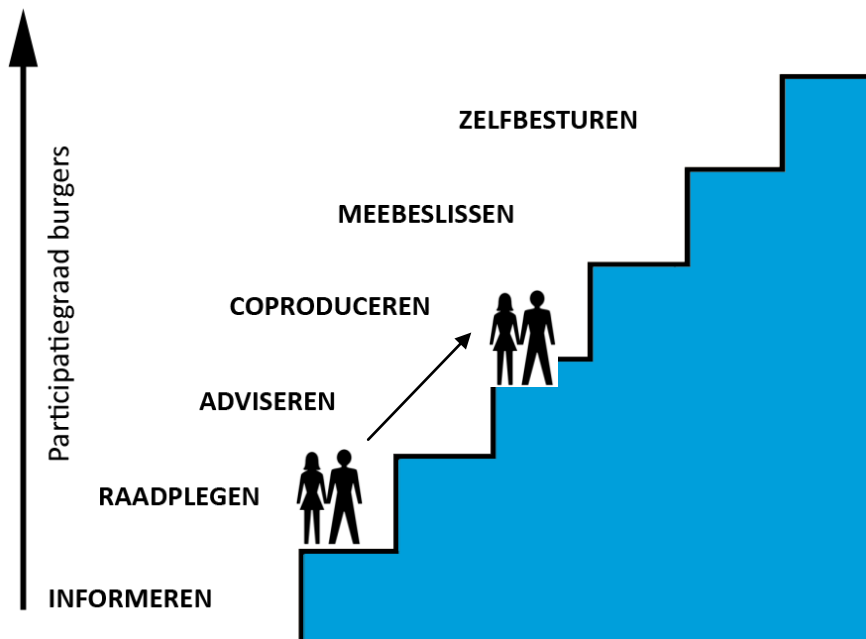

De **aanvragers** zagen bij de start van het project de rol van de inwoners voornamelijk op het vlak van informeren, raadplegen en adviseren. Uiteindelijk blijken de inwoners, volgens de aanvragers in de meeste gevallen op te treden als adviseur, coproducteur en meebeslisser. Tijdens de duur van het project is de participatie van inwoners dus toegenomen, aldus de aanvragers.

Tabel 10 Participatiegraad start- en eindsituatie volgens AANVRAGERS

	Startsituatie	Eindsituatie
Zelfbesturen	7%	11%
Meebeslissen	5%	21%
Coproducteren	11%	36%
Adviseren	23%	25%
Raadplegen	32%	4%
Informeren	23%	4%

Figuur 21 Participatiegraad start- en eindsituatie volgens AANVRAGERS wijkprojecten totaal

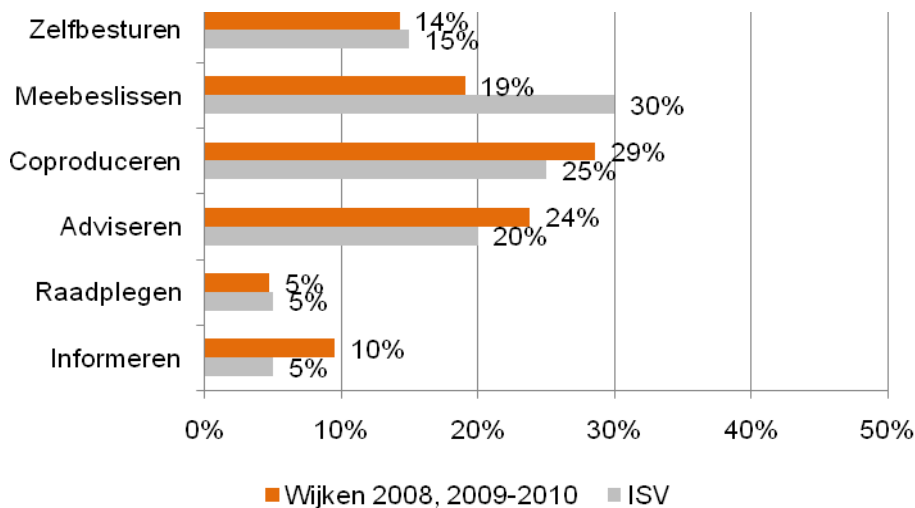

Bij de **start** van het project is de beleving van participatie van inwoners nogal verschillend. De aanvragers zijn van mening dat de inwoners vooral informeren, raadplegen en adviseren. De inwoners zelf zien hun positie wat hoger op de participatieladder: raadplegen, adviseren en coproducteren. Ook zelfbestuur wordt vaker genoemd dan door de aanvragers.

Uit de antwoorden over de **eindsituatie** blijkt dat de inwoners erg intensief betrokken zijn geweest. Zelfbestuur en meebeslissen scoren hoger dan bij de startsituatie. Ondanks dat beide partijen aangeven dat de participatie is toegenomen, zien we wel verschillen in de mate van toename. We zien dat de aanvragers vaker zeggen dat inwoners adviseren en coproduceren dan dat de inwoners dat ook daadwerkelijk zelf ervaren hebben. Verder blijkt dat 4% van de aanvragers denkt dat de inwoners een informatieve taak hadden, tegen 15% van de inwoners zelf.

Als we naar de resultaten uitsplitsen naar de subsidieregelingen ‘wijkprojecten’ en ‘ISV’, dan zien we dat er voornamelijk een verschil zit bij de treden ‘meebeslissen’ en ‘informereren’. Bij de ISV-projecten kunnen inwoners vaker meebeslissen, bij de wijkprojecten worden inwoners relatief vaker geïnformeerd. Zie onderstaande figuur.

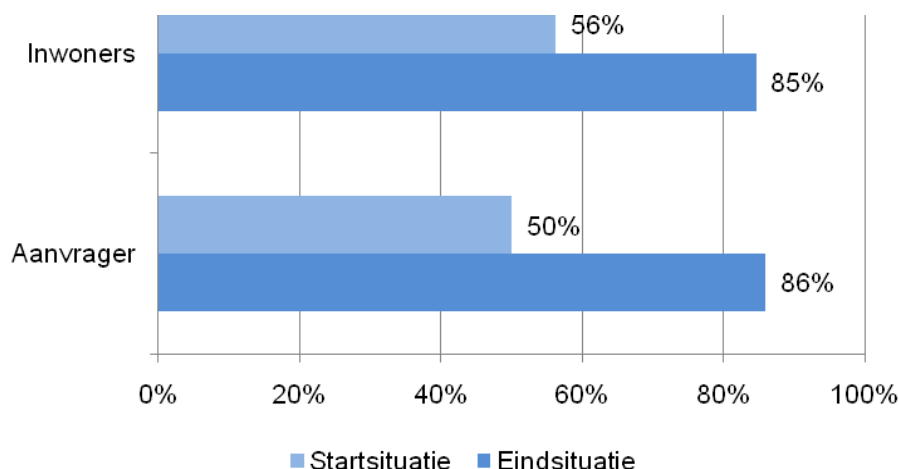
Figuur 22 Participatiegraad start- en eindsituatie volgens AANVRAGERS wijkprojecten en ISV

5.5 Tevredenheid met samenwerking

Als we inwoners en aanvragers na afloop van het project bevragen naar hun tevredenheid over de samenwerking, zijn de meeste inwoners en aanvragers tevreden: 85% en 86%. Dit is veel hoger dan bij de start van het project. Ook hier zien we, net als bij het ‘ontwikkelen IDOP’s’ dat tijdens het project de samenwerking verbeterd is.

Figuur 23 Bent u tevreden met de relatie? (% is ja)

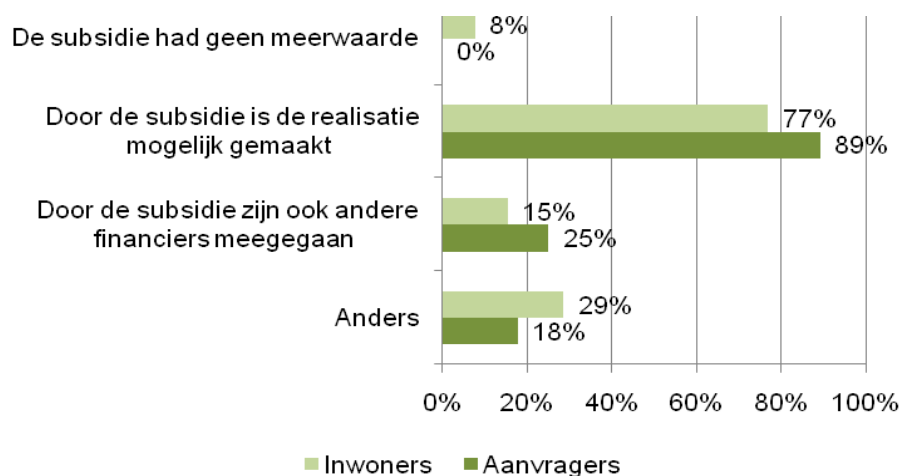
5.6 Meerwaarde subsidie

Bij een kwart van de projecten zijn door de subsidie van de provincie Noord-Brabant ook andere financiers meegegaan. Volgens 8% van de inwoners heeft de subsidie geen meerwaarde gehad. Uit de open antwoorden blijkt onder andere dat sommige inwoners niet bekend zijn met de financiële bijdrage vanuit de provincie.

Open antwoorden 'anders', volgens inwoners

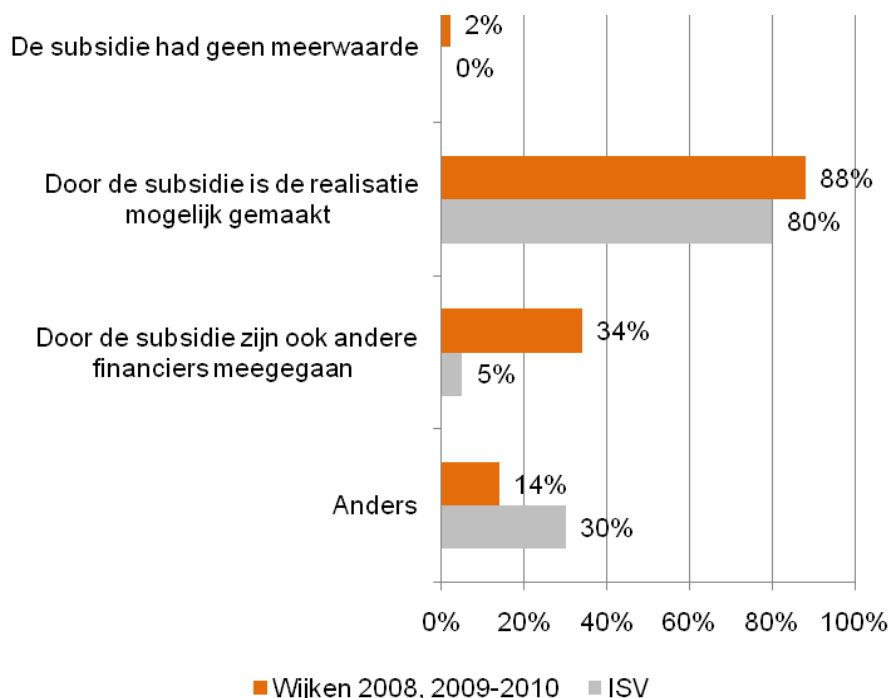
- Door de subsidie worden activiteiten mogelijk gemaakt en zijn sportverenigingen en onderwijs betrokken.
- Door de subsidie van de provinciale overheid zijn er gerichte projecten ondernomen in de richting van bewoners uit de omgeving.
- Door de aanwezigheid van de straatmanager is de zichtbaarheid van de gemeente toegenomen en daardoor het geloof van burgers en daarmee de betrokkenheid.
- Niet bekend met bijdrage provincie.

Figuur 24 Wat is de meerwaarde van de provinciale subsidie? Wijkprojecten totaal

Bij de projecten van subsidieregeling Wijken 2008, 2009-2010 zijn in vergelijking met de ISV-projecten vaker andere financiers gevonden door de subsidie, respectievelijk bij 34% en 5% van de projecten. Zie volgende figuur.

Figuur 25 Wat is de meerwaarde van de provinciale subsidie? Wijkprojecten en ISV

6 Conclusies

6.1 Algemene conclusies en constatering

- Dit onderzoek is gebaseerd op een totaal van 372 vragenlijsten. Positief is dat de respons nog steeds meer dan 60% is: hoger dan wat we met een andere methoden hadden kunnen bereiken. Aanvragers en begunstigden (inwoners) zijn bereid de evaluatie in te vullen.
- Voor hun activiteiten worden de planbegeleiders en accountmanagers van de provincie met een rapportcijfer 7 gewaardeerd.
- De subsidies hebben een duidelijke meerwaarde: bijna 80% van de begunstigden (inwoners) en bijna 90% van de gemeenten geeft aan dat de subsidie de realisatie van de IDOP's en de uitvoering daarvan mogelijk heeft gemaakt. Voor Wijken en ISV worden gelijksoortige of nog hogere percentages aangegeven.
- Door de subsidies zijn in een kwart van de gevallen ook andere financiers gevonden die willen participeren in het verbeteren van de leefbaarheid. Voor de wijkprojecten geldt dit voor bijna 34% van de projecten.

Samenvattend: door de verschillende regelingen:

- Is het leefbaarheidcijfer na een traject verhoogd.
- Geven gemeenten en inwoners aan dat er een duidelijke meerwaarde door de subsidie is gerealiseerd.
- Is men meer tevreden over de onderlinge samenwerking.
- Vindt er een stijging op de participatieladder plaats.
- Wordt de samenwerking tussen (lokale en regionale) partijen versterkt.
- Zijn de verschillende effecten wel verschillend per regeling.

6.2 Conclusies regeling ontwikkelen IDOP's

- Gemiddeld geven de respondenten de algemene leefbaarheid voor aanvang van een IDOP-traject een 6,3. Aanvragers (lees vertegenwoordigers van gemeenten) beoordelen de leefbaarheid doorgaans iets positiever dan inwoners, respectievelijk een 6,5 tegenover een 6,2. Na afloop van het IDOP-traject is het gemiddelde leefbaarheidcijfer met een 0,5 punt gestegen.
- De IDOP's worden (zoveel als mogelijk) integraal opgesteld, er worden zowel ruimtelijke, economische als sociaal-culturele aspecten meegenomen. Veruit de meeste projecten richten zich op de thema's wonen en woonomgeving en welzijn en voorzieningen.

Uit de inventarisatie van de gewenste acties blijkt dat:

- Voor wonen en woonomgeving: bouwen van nieuwe woningen, voornamelijk seniorenwoningen en starterwoningen.
 - Voorzieningen: In mindere mate worden voorzieningen zoals speeltuinen gerealiseerd, of wordt de buurt opgeknapt. Bij acties ten behoeve van voorzieningen komen multifunctionele accommodaties, zorgvoorzieningen, voorzieningen voor jongeren, de uitbreiding van het winkelaanbod, bouw of vernieuwing van het dorpshuis/ontmoetingsplek, horecagelegenheden en een bibliotheek het meest aan bod.
 - Welzijn: alle projecten die op het thema welzijn actief zijn, willen de sociale cohesie versterken. Dit wordt onder andere gedaan door middel van het realiseren/verbeteren van een dorpshuis, ontwikkeling van activiteiten (ook voor bijvoorbeeld gehandicapten en ouderen), het aanleggen van speelvoorzieningen en het stimuleren van het verenigingsleven.
- Aan de aanvragers is gevraagd welke partijen er bij het project betrokken zijn. Zoals te verwachten is de gemeente in alle gevallen betrokken. Ook bewonersorganisaties zijn een veel voorkomende partij, net als individuele burgers en specifieke doelgroepen. Naast gemeenten en bewoners zijn ook woningcorporaties, welzijns- en zorginstellingen betrokken bij de projecten. Dit toont aan dat er sprake is van partnerschap. Organisaties die relatief niet vaak betrokken zijn bij projecten zijn natuur- en milieuorganisaties en regionale organisaties.
 - De respondenten hebben aangegeven welke trede van de participatieladder het beste de situatie voor aanvang en na afloop van het project benaderde. Hier vinden we een opmerkelijk verschil tussen bewoners en gemeenten. Beide partijen geven aan dat door de ontwikkeling van de IDOP's een hogere trede op de participatieladder wordt bereikt. Maar waar bewoners door de ontwikkeling van de IDOP's aangeven van een geraadpleegde rol naar een adviserende rol te zijn gegaan, geven gemeenten aan bewoners inmiddels te beschouwen als coproducten.
 - Hetzelfde zien we terug in de tevredenheid over de samenwerking tijdens de ontwikkeling van een IDOP. Gedurende het traject verandert er iets, waardoor de tevredenheid over de relatie toeneemt, zowel bij de inwoners als bij de aanvragers. Bij de inwoners stijgt de tevredenheid van 39% naar 47%. Bij de aanvragers stijgt de tevredenheid van 44% naar 93%. Aanvragers zijn daarmee vaker tevreden met de relatie dan de inwoners dat zijn.
 - Alle ondervraagden geven aan dat de subsidie een meerwaarde heeft gehad. Vaak wordt gezegd dat de subsidie de realisatie mogelijk heeft gemaakt. Aanvragers noemen dit vaker dan inwoners. Diverse inwoners geven in de open antwoorden aan dat de subsidie voor het ontwikkelen van het IDOP nog niet tot het uitvoeren van concrete zaken heeft geleid. Zij hopen dat de subsidie uiteindelijk zal leiden tot het daadwerkelijk oppakken van zaken.

6.3 Conclusies regeling uitvoeren IDOP's

- In veel gevallen gaan gemeenten en inwoners na het opstellen van een IDOP verder met het uitvoeren van het IDOP. De actiepunten worden dan omgezet in concrete projecten. We zagen in de conclusies van ontwikkelen IDOP's dat het proces van het ontwikkelen van een IDOP heeft bijgedragen aan het verbeteren van de leefbaarheid; het cijfer steeg van een 6,3 naar een 6,8. We zien echter dat de rapportcijfers bij *aanvang* van het *uitvoeren* van het IDOP lager liggen dan bij de eindsituatie na het ontwikkelen van het IDOP. Dit kan te maken hebben met het feit dat er soms veel tijd zit tussen het ontwikkelen van een IDOP en de uitvoering.
- Bij de startsituatie van de uitvoering IDOP's ligt de nadruk van de actiepunten op het gebied van voorzieningen, welzijn en woonomgeving. Deze thema's werden ook bij het opstellen van de IDOP's het vaakst geagendeerd. Echter, waar bij het ontwikkelen van de IDOP's het meeste nadruk ligt op wonen en woonomgeving, is dat bij de start van het uitvoeren IDOP's op het onderwerp voorzieningen.
- Bij aanvang van de uitvoering zien inwoners hun rol vooral als coproduceren, adviseren en informeren. Van de inwoners geeft 23% aan geïnformeerd te worden, bij de aanvragers is dat 13%. De aanvragers geven daarentegen vaker aan dat de inwoners geraadpleegd worden, namelijk 28% tegenover 15% van de inwoners die dat aangeeft.
- Ook bij de uitvoering zijn aanvragers (gemeenten) meer tevreden over de relatie bij aanvang van het project dan de inwoners. Bij de inwoners is 45% tevreden, een even groot aandeel is ontevreden en 10% kan hier geen antwoord op geven.
- Meerwaarde subsidie: uiteindelijk blijkt dat met de subsidie van de provincie veel actiepunten uit de IDOP's opgepakt worden. In bijna alle gevallen, 93%, is realisatie door de subsidie mogelijk gemaakt. Volgens de inwoners is dat in 84% van de IDOP's het geval. In vergelijking met het ontwikkelen van IDOP's zijn er bij de uitvoering vaker andere financiers gevonden.

6.4 Conclusies wijken en ISV

- Als we de projecten uitsplitsen naar programmalijn ISV en Subsidieregeling wijken en wijkprojecten/wijkontwikkelingsplannen, blijkt dat de ISV-projecten een grote stijging van de leefbaarheid laten zien. Daar loopt de waardering op van een 5,9 naar een 7,6. Bij de projecten die vanuit de subsidieregeling wijken en wijkprojecten/wijkontwikkelingsplannen worden gefinancierd, ligt het rapportcijfer voor de beginsituatie hoger, namelijk op een 6,3. Na afloop geven de respondenten de leefbaarheid een 7,2.

- De subsidieregeling Wijken is er voornamelijk op gericht om de sociale cohesie in wijken te verbeteren. Bij de wijkprojecten ligt dan ook veruit de grootste nadruk op het thema welzijn. In 91% van de projecten wordt er ingezet op dit onderwerp. Daarna komen voorzieningen (55%) en wonen en woonomgeving (52%) het meeste aan bod.
- De projecten die gesubsidieerd worden in het kader van wijken 2008, 2009-2010 omvatten vaker het thema 'wonen en woonomgeving', 'relatie burger en overheid', veiligheid en 'verkeer en vervoer'. Bij de ISV projecten komen de onderwerpen 'welzijn', 'cultuur en sport', 'recreatie en toerisme', 'relatie bebouwde kom/buitengebied' en 'natuur en milieu' vaker aan bod.
- Bij de wijkprojecten is de aanvrager niet altijd de gemeente. Bij veel projecten is de gemeente een betrokken actor, maar in 7% is de gemeente geen betrokken partij gebleken. Bewonersorganisaties (82%), individuele burgers (75%) en specifieke doelgroepen (71%) zijn stevig vertegenwoordigd. Aangezien veel projecten een raakvlak hebben met het thema welzijn, is het ook niet vreemd dat vaak welzijnsorganisaties (82%) betrokken zijn.
- Bij de start van de wijkenprojecten is de beleving van participatie van inwoners nogal verschillend. De aanvragers zijn van mening dat de inwoners vooral informeren, raadplegen en adviseren. De inwoners zelf zien hun positie wat hoger op de participatieladder: raadplegen, adviseren en coproduceren. Ook zelfbestuur wordt vaker genoemd dan door de aanvragers.
- Uit de antwoorden over de eindsituatie blijkt dat de inwoners erg intensief betrokken zijn geweest. Zelfbestuur en meebeslissen scoren hoger dan bij de startsituatie. Ondanks dat beide partijen aangeven dat de participatie is toegenomen, zien we wel verschillen in de mate van toename. We zien dat de aanvragers vaker zeggen dat inwoners adviseren en coproduceren dan dat de inwoners dat ook daadwerkelijk zelf ervaren hebben. Verder blijkt dat 4% van de aanvragers denkt dat de inwoners een informatieve taak hadden, tegen 15% van de inwoners zelf.
- Als we de resultaten uitsplitsen naar de subsidieregelingen 'wijkprojecten' en 'ISV', dan zien we dat er voornamelijk een verschil zit bij de treden 'meebeslissen' en 'informeren'. Bij de ISV projecten kunnen inwoners vaker meebeslissen, bij de wijkprojecten worden inwoners relatief vaker geïnformeerd.
- Als we inwoners en aanvragers na afloop van het project bevragen op hun tevredenheid omtrent de samenwerking, zijn de meeste inwoners en aanvragers tevreden: 85% en 86%. Dit is veel hoger dan bij de start van het project. Ook hier zien we, net als bij het 'ontwikkelen IDOP's' dat tijdens het project de samenwerking verbeterd is.
- Bij een kwart van de projecten zijn door de subsidie van de provincie Noord-Brabant ook andere financiers meegegaan. Volgens 8% van de inwoners heeft de subsidie geen meerwaarde gehad. Uit de open antwoorden blijkt onder andere dat sommige inwoners niet bekend zijn met de financiële bijdrage vanuit de provincie.

- Bij de projecten van subsidieregeling Wijken 2008, 2009-2010 zijn in vergelijking met de ISV-projecten ook vaak andere financiers gevonden door de subsidie, respectievelijk bij 34% en 5% van de projecten.

kennis in uitvoering

Stationsstraat 15
5038 EB Tilburg
Postbus 90123
5000 LA Tilburg

telefoon +31 (0)13 535 15 35
fax +31 (0)13 535 81 69
info@hetpon.nl
www.hetpon.nl